

UDK 811.16+821.16

ISSN 1450-5061

Славистика

Књига XIV (2010)

СЛАВИСТИЧКО ДРУШТВО СРБИЈЕ

Београд • 2010

УДК 811.16+821.16

ISSN 1450–5061

Славистика

Књига XIV (2010)

Уређивачки одбор:

др Петар Буњак, др Ксенија Кончаревић, др Верица Копривица,
др Богдан Косановић, др Софија Милорадовић,
др Богољуб Станковић, др Мирољуб М. Стојановић,
др Александар Терзић, В. П. Гутков (Русија),
др Бранко Тошовић (Аустрија)

Главни уредник:
БОГОЉУБ СТАНКОВИЋ

СЛАВИСТИЧКО ДРУШТВО СРБИЈЕ
Београд • 2010

Секретар редакције:
др Петар Буњак

Рецензенти:

др Петар Буњак, Филолошки факултет – Београд
др Дојчил Војводић, Филозофски факултет – Нови Сад
др Корнелија Ичин, Филолошки факултет – Београд
др Ксенија Кончаревић, Богословски факултет – Београд
др Александра Корда-Петровић, Филолошки факултет – Београд
др Људмила Поповић, Филолошки факултет – Београд
др Срето Танасић, Институт за српски језик САНУ – Београд

Издавање ове књиге финансијски су подржали:

Министарство за науку и технолошки развој
Републике Србије
Филолошки факултет у Београду
„Чигоја штампа“

Издаје:

Славистичко друштво Србије, Београд, Студентски трг 3
e-mail: slavisticko.drustvo@gmail.com
<http://www.slavistickodrustvo.org.rs>

Штампа:

„Чигоја штампа“, Београд, Студентски трг 13
e-mail: office@cigoja.com
www.chigoja.co.rs

Тираж:

500

СЛАВИСТИКА XIV (2010), СТР. 1 – 428

САДРЖАЈ

<i>Уводна реч</i>	5–6
XLVIII СКУП СЛАВИСТА СРБИЈЕ – РЕФЕРАТИ	
Витомир Вулетић, <i>Лав Толстој – племћ покаяник</i>	7–15
Драго Пантић, <i>Педагошке идеје Л.Н. Толстоја</i>	16–22
Dragan Korpić, <i>Moto kao značenjska odrednica Tolstojeve "Ane Karenjine"</i>	23–31
Оливера Радуловић, <i>Рецепција Толстојевог романа „Ана Карењина“</i> ..	32–38
Драгослава Жутић, <i>Неке могућности изучавања прозе Л.Н. Толстоја у основној школи</i>	39–48
Јасмина Пивнички, <i>Рецепција Толстојевих приповедака у основној школи</i>	49–55
Јован Радојевић, <i>Проблем пола у „Роману с кокаином“ М. Агејева</i>	56–61
Александра Корда, <i>Писма Вилема Заваде Јари Рибникар</i>	62–68
Ivana Kočevski, <i>Kunderini konačni paradoksi</i>	69–75
Adam Svetlik, <i>Písať dejiny literatúry</i>	76–80
Zuzana Čížikova, <i>Nový slovenský vojvodinský román Dial'ky Jána Labátha</i>	81–88
*	
Ксенија Кончаревић, <i>Теоријско-методолошке основе проучавања сакралних комуникативних култура рах slavica orthodoxa</i>	89–95
Абдулах Мушовић, <i>Комичност као елемент семантичке структуре фразеологизма</i>	96–101
Марија Стефановић, <i>Језички концепт „туђих“ међу „својима“ у руској и српској породици</i>	102–115
Биљана Марић, <i>Деадјективни глаголи у светлу синтаксичке деривације</i>	116–125
Маја Крстић, <i>О дефектности глаголске парадигме у руском језику</i>	126–134
Драгана М. Василијевић, <i>Лексичко-семантичко поље темпоралности у словенским језицима на примеру назива за месеце</i>	135–142
Срђан Петровић, Стеван Милошевић, <i>Језик интернет рекламе на српском и руском језику</i>	143–152
Ana Marić, <i>Semantika glagola sa domaćim prefiksima u slovačkom i srpskom jeziku</i>	153–159
Ana Makišova, <i>O novim leksemama u jeziku sa sufiksima-iáda/-ijada</i>	160–165

Михал Тир, <i>Заменице у словачком и српском језику</i>	166–172
Зузана Тирова, <i>О словачком говорном језику војвођанских Словака на интернету</i>	173–177

*

Вучина Раичевић, <i>О садржају појмова „приступ настави“ и „технологија наставе“ у методици наставе страних језика</i>	178–183
Митра Рељић, <i>Узроци помањкања језичке компетенције косовскометохијеске славофоне школске популације и његове рефлексције на плану изучавања руског језика</i>	184–190
Наташа Ајдановић, <i>Теоријско-методолошка питања проучавања радних свезака</i>	191–196
Наталија Брајковић, <i>Значај и функција културолошке оријентације наставе руског језика као страног</i>	197–202
Jarmila Hodolič, <i>Pregled novih izdanja čitanki za osnovne škole na slovačkom jeziku 2005 – 2010. god.</i>	203–209
Стефана Пауновић Родић, <i>Методика наставе правописа код студента словачког језика као страног</i>	210–215

СЛАВИСТИЧКИ НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКИ ПРОЈЕКТИ

Иво Поспишил, <i>Ареал/ славистика/ компаративистика</i>	217–225
А.Ю. Маслова, <i>Обращение в славянских языках: коммуникативно-прагматический аспект</i>	226–237
Snežana Popović, <i>Pozajmljenice iz južnoslovenskih jezika u „Rečniku književnog češkog jezika“</i>	238–246
Katarina Mitrićević-Štepanek, <i>Deminutivi sa pejorativnim značenjem u češkom i srpskom jeziku</i>	247–259
Јелена Јанковић, <i>Називи и имена домаћих животиња од прасловенског корена *BEL- у српском језику</i>	260–275
Јованка Милошевић, <i>О неким зависним реченицама са субординатором а да и предикатом у потврдном облику</i>	276–279
Марина Маринковић, <i>Српски језик у османском царству. Пример четворојезичног уџбеника за учење страних језика из библиотеке султана Махмуда I</i>	280–298

СРПСКИ ЈЕЗИК У ИНОСТРАНСТВУ

Страхиња Степанов, Марина Николић, <i>Статус српског језика на аустријским катедрама</i>	299–308
Ана Петров, <i>Креативно писање у настави српског језика као страног (средњи ниво)</i>	309–315

СЛАВИСТИЧКА БАШТИНА

- Богољуб Станковић, *Неуспели покушај одржавања међународног славистичког конгреса 1947–1948. год.*..... 317–322
- Ксенија Кончаревић, *Рецепција дела Радована Кошутића у послератној русистичкој лингводидактици код Срба* 323–335

У СВЕТУ СЛАВИСТИЧКЕ ЛИТЕРАТУРЕ

- Irena Vaňková, Iva Nebeská, Lucie Saicová Rímalová, Jasňa Šlédrová: *Co na srdci, to na jazyku. Kapitoly z kognitivní lingvistiky*. Praha: Universita Karlova v Praze, Karolinum, 2005, 343 s. (*Katarina Mitrićević-Štepanek*) . 337–339
- Balto-slavicum pragensis*. (ed. Jiří Marvan). Acta Slavica et Baltica. Volumen VII. Praha: Univerzita Karlova – Filozofická fakulta. Ustav slavistických a východoevropských studií. 2007, 328 str. (*Jaromir Linda*) .. 340–343
- Ološtiak Martin, Gianitsová-Ološtiaková Lucia, *Deklinácia prevzatých substantív v slovenčine*. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove, 2007, 152 s. (*Anna Marićová*)..... 343–349
- Jaroslav Toman: *Konstanty a proměny moderní české poezie pro děti*. Nakl. Vlastimil Johaneus, 2008 (*Александра Корда-Петровић*) 349–350
- Јулијан Тамаш, *Величина малих. Поетика регионалних и малих књижевних традиција*. Нови Сад: Војвођанска академија наука и уметности, 2008, Монографије, књ. 2, 290 стр. (*Људмила Поповић*) 350–353
- Anna Marićová, *Slovesné predpony v slovenčine a srbčine*. Báčsky Petrovec: Slovenské vydateľ'ské centrum, 2008, 137 s. (*Anna Makišová*) ... 353–356
- Валентина Девин-Романова, *Русский язык. Практика. Внеклассная работа*. Београд: Завод за уџбенике, 2009, 181 стр. (*Ксенија Кончаревић*) 356–358
- Милош Јевтић, *Трагом речи. Разговори са Предрагом Пипером. / Колекција „Одговори“, 170/*. Београд: Београдска књига, 2009 (*Митра Релић*) 358–361
- Д. Дамљановић, *Руски језик. Руска култура: за студенте факултета друштвено-хуманистичких наука*. Београд: Завод за уџбенике, 2009. (*Ксенија Кончаревић*) 361–364
- Вјара Малцијева, Зузана Тополињска, Маја Ђукановић, Предраг Пипер, *Јужнословенски језици: граматичке структуре и функције. /У ред. П. Пипера/*. Београд: Београдска књига, 2009, 552 стр. (*Срето Танасић*) 364–367
- Русский язык как инославянский: Современное изучение русского языка и русской культуры в инославянском окружении*. Белград: Славистическое общество Сербии, 2009. Выпуск I, 162 стр. (*Богдан Терзић*)..... 367–370

ИЗ СЛАВИСТИЧКОГ ЖИВОТА

Рада Стијовић – добитник Награде «Павле Ивић» за 2009. годину (Александар Младеновић)	371–371
Колоквијум Брно – Београд. (Београд, 22. мај 2009):	
Иво Поспишил, <i>О међународних организацијах, изучајућих славјански ареал</i>	372–375
Богољуб Станковић, <i>Славистичке организације – стање и перспективе</i>	375–377
Петар Буњак, <i>Славистика и изучавање литературе</i>	378–380
Václav Štěpánek, <i>Slavistická balkanistika – nové výzvy</i>	381–384
Верица Копривица, <i>Главни проблеми усвајања граматике у савременој настави инословенског језика</i>	384–388
Aleksandra Korda-Petrović, <i>Način ispitivanja pomoću testova iz predmeta češka književnost – prednosti i nedostaci</i>	388–391
Ивана Кочевски, <i>Процена квалитета семинарских радова и есеја из чешке књижевности</i>	391–393
Конференција InterCorp2009. Праг, 2009. (Снежана Поповић)	393–394
Polislav XIII (Конференција младих слависта). Хамбург, 2009. (Снежана Поповић)	394–395
48. скуп слависта Србије. (Београд, 12–15. јануар 2010) (Богољуб Станковић)	395–397
Материјали и одлуке са Годишње скупштине Славистичког друштва Србије:	
Извештај о раду Славистичког друштва Србије у 2009. години (Богољуб Станковић)	398–399
Извештај о раду Подружнице у Београду у 2009. години (Снежана Марковић)	399–403
Извештај о раду Подружнице у Новом Саду у 2009. години (Јелена Ветро)	403–405
План активности Славистичког друштва Србије у 2009. години	406–406
Одлуке Скупштине	406–407

IN MEMORIAM

Новица Петковић (18. I 1941 – 7. VIII 2008) (Јован Делић)	409–411
Душан Квапил (11. VIII 1934 – 21. VII 2009) (Александра Корда-Петровић)	412–414
Љубо Милинковић (1944 – 2009) (Предраг Пипер)	415–420
САРАДНИЦИ „СЛАВИСТИКЕ”, Књ. XIV (2010)	421–422
Упутство сарадницима предстојеће (XV) књиге „Славистике” за припремање и достављање рукописа	423–423
САДРЖАЈ	425–428

НАЗИВИ И ИМЕНА ДОМАЋИХ ЖИВОТИЊА ОД ПРАСЛОВЕНСКОГ КОРЕНА **běl-* У СРПСКОМ ЈЕЗИКУ*

У раду су анализирани називи (апелативи) и лична имена (зооними) домаћих животиња у српском језику који своје порекло воде од прасловенског корена **běl-*. Циљ рада је да се расположиви корпус класификује како семантички, у неколико лексичкосемантичких група, тако и творбено, унутар сваке семантичке целине, од прасловенског придева *bělъ и његових изведеница до српских континуаната.

Кључне речи: називи домаћих животиња, зооними, псл. **běl-*, класификација, семантика, творба, ономастика.

Називи и имена домаћих животиња чине важан део основног лексичког фонда српског језика. У радовима који су објављени из те области аутори описују и сегментирају овај семантички микросистем, најчешће представљајући зоонимикон неког ареала.

У овом раду покушаћемо да прикажемо материјал у коме се јасно разграничава засебно име животиње тј. зооним од назива односно апелатива (заједничког имена); М. Шћепановић је у више наврата указивао на ову „дистинктивност термилошког низа“ (Шћепановић 2002: 322). Овакво раздвајање најбоље је разјаснио М. Пижурица: „[...] постоји заједничко име које упућује на неку битну, уочљиву и особену одлику, које може, а не мора да се увек поклопи са посебним, властитим именом, или зато што се неке особине не желе узети као мотив за име, или, што је још чешћи случај, основно дистинктивно обележје, због мноштва јединки са сличним обележјем, не може бити узето као полазно при именовању, јер не удовољава захтевима дистинкције.“ (Пижурица 1971: 168). Код животиња назив је привремен, за разлику од имена, и има детерминативни карактер. Називи анализирани у овом раду мотивисани су белом бојом, а само неки прерастају у име.

Зооними су животињска лична имена која припадају српској ономастичкој терминологији и њима је до сада посвећено више пажње у односу на називе. О принципу и мотивима именовања животиња говоре бројни радови¹. По правилу име се даје младом грлу, не одмах по доласку на свет, на основу неког обележја (телесне ознаке, ређе особине у понашању итд.) које оно у том узрасту поседује. Мотиви су бројни и врло различити, међутим најчешће се користи инвентар боја. Код свих домаћих животиња боја длаке, руна или перја као и боја главе или неког другог дела тела представља најзаступљенији мотив за именовање. О томе како тај систем

* Овај чланак је настао као резултат рада на пројекту бр. 148004 „Етимолошка истраживања српског језика и израда *Етимолошког речника српског језика*“, који у целини финансира Министарство за науку Републике Србије.

¹ Пижурица 1971, Pižurica 1977, Жугић 2004, Самарцић 1997.

функционише, Р. Жугић дала је следећи пример: „Зооним Бѣлка мотивисан је белом бојом руна референта, у овом случају овце, али појам ‘овца’ као неправна именица има збир особина: мала, дебела, кратког репа, црне губице, малог и тврдог вимена и сл. Међутим, у процесу именовања, номинатор потискује, као и у случају надевања личних надимака, све остале наведене особине, узимајући за мотив именовања само једну особину: особину беле боје њеног руна.“ (Жугић 2004: 178).

Боје је М. Пижурица у свом раду о бојама у зоонимији поделио на оне универзалне употребне вредности и оне рестриктивне употребљивости². У првој групи, у коју спада и бела боја, налазе се боје које су заправо главни носиоци мотивисаности зоонима насталих према бојама. Придев *бео* води порекло од псл. *bělъ „бео“ и П. Скок у свом речнику дефинише га као свесловенски, са рефлексима у балтичкој групи језика, са могућим крајњим пореклом од ие. корена **bhē-*, односно **bhō-/bhā-* „светлити се“³. Код нас се овај придев често користи и у изразима за обележавање животиња (или делова њихових тела) беле или светле боје (нпр. *бео коњ*, *бела овца* итд.). У словенском фолклору бела боја је важан елемент веровања и обичаја везаних за животиње⁴.

Грађа за овај рад ексцерпирана је из три наша највећа речника: РСА, РМС и РЈА, али из потребе за што потпунијом грађом из области народне зоонимске и сточарске лексике, коришћени су и бројни дијалекатски речници српског језика. Лингвистичку обраду оваквог лексичког материјала чини анализа његових семантичких и творбених вредности. Добијено је 11 лексичко-семантичких група са називима и именима за: *Bos taurus* (волови и краве), *Equus caballus* (коњи и кобиле), *Ovis aries* (овце и овнови), *Capra hircus* (козе и јарчеви), *Sus* (вепрови и крмаче), *Canis familiaris* (пси и кује), *Felis domestica* (мачке и мачори), *Gallus* (кокошке и петлови), *Anser domesticus* (гуске и гусани), *Meleagris gallopavo* (ћурке и ћурани) и *Anas* (патке). Грађа је у свакој целини сегментирана по пореклу, од прасловенског придева *bělъ преко псл. изведеница до сложеница. У свакој тој подцелини ређају се српске континуанте прасловенских облика, што значи да овом приликом неће бити разматрани новији облици, настали у току самосталног развоја српског језика. Када је реч о дефиницијама, неке су остављене ради додатног појашњења, као нпр. „чисто бела“, „белоглава“, „без белега“, „с неким белим обележјем“ итд.

I НАЗИВИ И ИМЕНА ЗА *BOS TAURUS*:

I 1. Волови беле длаке:

- Псл. *bēlasъ adj.⁵ – назив: *бјѣлас* т. (РСА; SP 1: 228);

² Pižurica 1977: 30.

³ Skok I: 152–155 s.v. *bīo* (*bījel*).

⁴ Више о томе у СлДрев I: 151–154 s.v. *белый цвет*.

⁵ Псл. *bēlasъ / *běl'asъ* adj. (SP 1: 228 s.v. *bēlasъ*: *běl'asъ*; ЭССЯ 2: 62 s.v. *bēlasъ(*jb*)), гради се од придева *bělъ + суф. *-as-* (о суф. в. Sławski 1976: 32–33, Vaillant § 1143). У срп. имамо поименичене придеве

- Псл. **bēlašъ* m.⁶ – назив: *б(ј)ѣлаш* m. (РСА);
- Псл. **bēlavъ* adj.⁷ – назив: *б(ј)ѣлав* m. Поцерина (РСА; ЭССЯ 2: 62), име: *Бјѣлав* (RJA);
- Псл. **bēlon'a* m.⁸ – називи: *бѣлоња / бијелоња* m. Говеди се дају имена: 'сивоња', 'сивуља', 'белоња', 'белка', 'жујоња', 'жујка' (РСА), ЦГ (РСА), (Вук; RJA; РМС; SP 1: 235), *бѣлоња* Војв. (РСГВ), *бѣлдња / бѣлоња* Чумић (Грковић), *бѣлоња* Ускоци (Станић), имена: *Бѣлоња* Јавор (Шћепановић 2000), *Бјелоња* Ровци (Пижурица 1971), *бјелоња / бијелоња* Оћемо да продамо Бјелоњу Прошћење (Вујичић), *Бѣлоња* Ускоци (Станић);
- Псл. **bēlъкъ* m.⁹ – назив: *бѣлко* m. Врање (Златановић);
- Псл. **bēlanъ* adj.¹⁰ – назив: *б(ј)ѣлан / бјѣлан* m. (РСА; SP 1: 243), уп. укр. дијал. *білан* (SP 1: 243).

І 2. Краве беле длаке:

- Псл. **bēla* adj.¹¹ – поименичени називи од придева: *бѣла* f. Војв. (РСГВ), *бѣла* Радимња (Томић), имена: *Бѣла* Ускоци (Станић), *Бѣла* Горњи Страњани (Петровић 2007), *Јавор* (Шћепановић 2000), уп. чеш. *běla* (Клепикова 1974: 63);
- Псл. **bēlavъ* adj. (в. нап. 7) – називи: *б(ј)ѣлава* f. Мачва, Хрв. Дубица (РСА; ЭССЯ 2: 62), Срем (РСГВ), Ускоци (Станић), *бѣлава* Вјд само *о̀нѹ* бѣлаву без флѣке на длаки Мачва (Лазич), *бјѣлава* (RJA), *бјѣлава* „крыва без белега“ Кривошије (Суботић), *бѣлава* Ускоци (Станић), имена: *Бјѣлава* Ускоци (Станић), Ровци (Пижурица 1971), ист. Херц. (Самарцић 1997), *Бѣлава*

са суф. *-ас* m. У ЕРСЈ не искључују да је понегде *б(ј)ѣлас* настао хаплоглијом од **б(ј)ѣло(в)лас-* (id. 3: 360 s.v. *бјелас*).

⁶ Псл. **bēlašъ* m. (SP 1: 236 s.v. **bēlošъ* m.: *bēloša* f.; ЭССЯ 2: 62 s.v. **bēlasъ(јъ)* adj.; ЕРСЈ 3: 81–82 s.v. *белаш*), гради се од придева **bēlъ* + суф. *-ашъ* (о суф. в. Slawski 1974: 77). У срп. имамо суф. *-аш* m. (о суф. в. Клајн II, § 1.29).

⁷ Псл. **bēlavъ / bēl'avъ* adj. (SP 1: 228–229 s.v. *bēlavъ / bēl'avъ*; ЭССЯ 2: 62–63 s.v. **bēlavъ(јъ)*; ЕРСЈ 3: 72–73 s.v. *белав*), гради се од придева **bēlъ* + суф. *-ав-* / *-јав-*. У називима животиња у слов. језицима о суф. *-ав(а)* в. Клепикова 1974: 63. У срп. имамо суф. *-ав*, *-āv* m. (о суф. в. Клајн II, § 1.0), суф. *-ава* f. (id. § 1.2).

⁸ Псл. **bēlon'ъ / *bēlon'a* m. (SP 1: 235 s.v. *bēlon'ъ / bēlon'a*; ЕРСЈ 3: 121–122 s.v. *белоња*), гради се од придева **bēlъ* + суф. *-он'ъ* (о суф. в. Slawski 1974: 133; о суф. *-он-* в. Vaillant § 1101). У срп. имамо суф. *-оња* m. (о суф. в. Клајн II, § 1.103).

⁹ Псл. **bēlъкъ* m. (SP 1: 240–241 s.v. *bēlъкъ / bēltъкъ*; ЭССЯ 2: 82–83 s.v. **bēlъкъ / *bēltъкъ* m., ЕРСЈ 3: 111 s.v. *белко*), гради се од придева **bēlъ* + суф. *-ъкъ* (о суф. в. Slawski 1974: 93–94, Vaillant § 839–841). О суф. *-ко* и *-ѣ* у називима домаћих животиња у словенским језицима в. Клепикова 1974: 62. У срп. језику суф. *-ко* m. (о суф. в. Клајн II, § 1.83).

¹⁰ Псл. **bēlanъ / *bēl'anъ* adj. (SP 1: 243 s.v. **bēl'anъ*; ЕРСЈ 3: 76–78 s.v. *белан*), гради се од **bēlъ* + суф. *-анъ / -анъ* (о суф. *-анъ* в. Slawski 1974: 130–131, Vaillant § 1094). У срп. имамо суф. *-анл-ан* m. (о суф. в. Клајн II, § 1.13) и *-ана* f. (id. § 1.15).

¹¹ Псл. **bēlъ, bēla, bēlo* adj. (SP 1: 238 s.v. *bēlъ*; ЭССЯ 2: 79–81 s.v. **bēlъ(јъ)*; ЕРСЈ 3: 141–151 s.v. *бео*), у срп. имамо поименичене придеве са суф. *-о* (о суф. в. Клајн II, § 1.144 m., § 1.145 f.), *-а* f. (id. § 1.1). О поимениченим називима животиња у слов. језицима в. Клепикова 1974: 63.

- Ускоци (Станић), уп. рус. *белава* назив за краву, пол. дијал. јуж. *Bielawa* име (SP 1: 228–229; Клепикова 1974: 63);
- Псл. *bělīca f.¹² – назив: *бѣлица* f. Срем (РСГВ), име: *Бѣлица* Горњи Страњани (Петровић 2007), уп. слч. *belica*, дуж. *bělīca* име (SP 1: 229–230; ЭССЯ 2: 64–65);
  - Псл. *bělojъka f.¹³ – назив: *бѣлѹјка* f. Сумраковац (РСА);
  - Псл. **běl(j)uga* f.¹⁴ – називи: *бѣлуга* f. Грабовци (РСГВ), *бѣлуга* Љештанско (Тешић), *б(ј)ѣлуга* Срем, Банија, Слав. (РСА), *бѣлуга* Срем (РСГВ), *бѣлуга* Љештанско (Тешић; ЭССЯ 2: 77), уп. слн. *běluga / beljuga* (SP 1: 237; ЭССЯ 2: 77);
  - Псл. **běluxa / *běl'uxa* f.¹⁵ – назив: *бѣлува* f. (Skok 1: 153)¹⁶, уп. слч. дијал. *beluxa*, чеш. *bělucha*, рус. *беулу́ха* (ЭССЯ 2: 78);
  - Псл. *běluša f.¹⁷ – називи: *б(ј)ѣлуша* f. (РСА), *бѣлуша* Мали Радинци (РСГВ), *бѣлуша* Ускоци (Станић), уп. буг. дијал. *белуша*, *бѣлуша* име, слн. дијал. *běluša*, слч. *beluša*, рус. дијал. *белушка* (SP 1: 235–236; ЭССЯ 1: 78; Клепикова 1974: 60–61);
  - Псл. *bělъka f.¹⁸ – називи: *б(ј)ѣлка / бѣјелка* f. (РСА), *бѣлка* Војв. (РСГВ), *бѣлка* Црна Река (Марковић), имена: *Бѣлка* Горњи Страњани (Петровић 2007), *Б(ј)ѣлка* Јавор (Шћепановић 2000), уп. чеш. дијал. *bělka* (SP 1: 239; ЭССЯ 2: 81–82);

¹² Псл. поименичење *bělīca f. (SP 1: 229–230 s.v. *bělīca*; ЭССЯ 2: 64–65 s.v. *bělīca; ЕРСЈ 3: 106–108 s.v. *белица*), гради се од придева *bělъ + суф. *-īca* (о суф. в. Slawski 1974: 98–99, Vaillant § 878–881). У слов. називима животиња суф. *-īca / -īčka* в. Клепикова 1974: 59–60. У срп. имамо суф. *-ица* f. (о суф. в. Клајн II, § 1.72).

¹³ Псл. *bělojъka f. (ЭССЯ 2: 71 s.v. *bělojъka; ЕРСЈ 3: 119 s.v. *белојка*), гради се од придева *bělъ + *-oj-* + суф. *-ъka* (о суф. *-oj-* в. Slawski 1974: 88; о суф. *-ъka* в. id. 94–95). У називима животиња у слов. језицима о суф. *-ojko* в. Клепикова 1974: 63. У срп. имамо суф. *-ојка* f. (о суф. в. Клајн II, § 1.81.14).

¹⁴ Псл. **běl(j)ugъ m. / *běl(j)uga* f. (ЭССЯ 2: 77 s.v. **bělōga / *bělōgъ*; SP 1: 237–238 s.v. *beluga*; ЕРСЈ 3: 127–128 s.v. *белуг*), гради се од придева *bělъ + суф. *-ug-* (о суф. *-uga* в. Slawski 1974: 68; о суф. *-ug-* в. Vaillant § 1013). У срп. имамо суф. *-уз m.* (о суф. в. Клајн II, § 1.119), *-уга* f. (id. § 1.120).

¹⁵ Псл. **běluxa / *běl'uxa* f. (ЭССЯ 2: 78 s.v. *běluxa; ЕРСЈ 3: 136–137 s.v. *бѣлува). Гради се од придева *bělъ + суф. *-uxa* (о суф. в. Slawski 1974: 75, Vaillant § 1155). У срп. имамо суф. *-уха / -ува* f. (о суф. *-ух / -ув* в. Клајн II, § 1.131).

¹⁶ Додајемо коментар да Скок ову Стулићеву именицу изводи помоћу суф. *-(j')ava*, међутим уз потврде из других словенских језика и примера: *бѣлуја* f. „врста траве по четинарским шумама“ Прошћење (Вујичић), *бѣлува* „бела земља“ Тимок (Динић I, IV), овај назив изводимо од псл. *běluxa, мада треба допустити и могућност да је од *бѣлоуха*, в. ЕРСЈ 3: 137 s.v. *бѣлува*.

¹⁷ Псл. **bělušъ / *běl'ušъ m., *běluša / *běl'uša* f. (ЭССЯ 2: 78 s.v. **bělušъ, *běluša, *běluxa*; SP 1: 236 s.v. **bělošъ m.: *běloša* f.; ЕРСЈ 3: 131–132 s.v. *белуш*), гради се од придева *bělъ + суф. *-ušъ / -uša* (о суф. *-ušъ* в. Slawski 1974: 78–77; о суф. *-uša* в. id. 79; о суф. *-uš, -uša* в. Vaillant § 1156). У слов. називима животиња о суф. *-уша / -ушка* в. Клепикова 1974: 60–61. У срп. имамо суф. *-уш / -јуш m.* (о суф. в. Клајн II, § 1.132), *-уша* f. (id. § 1.133).

¹⁸ Псл. поименичење *bělъka f. (SP 1: 239 s.v. *bělъka*; ЭССЯ 2: 81–82 s.v. *bělъka; ЕРСЈ 3: 109–111 s.v. *белка*), гради се од придева *bělъ + суф. *-ъka* (о суф. в. Slawski 1974: 94–95, Vaillant § 885–888). У срп. имамо суф. *-ка* f. (о суф. в. Клајн II, § 1.81).

- Псл. **bēlanъ* adj. (в. нап. 10) – називи: *б(ј)ѣлана* f. Херц. (РСА), *белана* Врање (Златановић).

І 3. Теле беле длаке:

- Псл. **bělъкъ* m. (в. нап. 9) – назив са суф. **-ѣ¹⁹* (као *паче* од *патак*): *бѣлче* n. Црна Река (Марковић).

II НАЗИВИ И ИМЕНА ЗА *EQUUS CABALLUS*²⁰:

II 1. Коњи беле длаке:

- Псл. **bělъ* adj. (в. нап. 11) – назив: *бјел* m. Златибор (Миловановић), име: *Бѣли* Јавор (Шћепановић 2000);
- Псл. **bělīnъ* m.²¹ – назив: *бјѣлīн* Лика, НП (РСА), уп. ЕРСЈ 3: 149 s.v. *бео*;
- Псл. **bēlasъ* adj. (в. нап. 5) – назив: *бјѣлас* m. (РСА; SP 1: 228; ЭССЯ 2: 62);
- Псл. **bēlašъ* m. (в. нап. 6) – називи: *б(ј)ѣлāш* m. (Вук; RJA; РСА; РМС; Skok 1: 153; SP 1: 236; ЭССЯ 2: 62), *бјѣлāш* Ускоци (Станић), Стара ЦГ (Пешикан), *бјелаш* „коњ светле боје до дванаесте године живота, а после прошаран жутим длачицама у круговима“ Кривошије (Суботић), *бљѣлāш* Ускоци (Станић), име: *Бјѣлāш* Ускоци (Станић);
- Псл. **bēlošъ* m.²² – назив: *б(ј)ѣлош* m. (РСА; SP 1: 236), уп. слч. дијал. *beloš*, глуж. *beloš* „пегав коњ“, пољ. *bialosz* (SP 1: 236; ЭССЯ 2: 74–75);
- Псл. **bělъкъ* m. (в. нап. 9) – називи: *б(ј)ѣлко* / *бијѣлко* (РСА), *бѣлко* / *бијѣлко* Хрв. (РСА), уп. рус. *белько* (Клепикова 1974: 62);
- Псл. **bělъсь* m.²³ – називи: *бѣлац* / *бијѣлац* m. (Вук; RJA; РСА; РМС; SP 1: 242; ЭССЯ 2: 85), *бѣлац* Чумић (Грковић), Војв. (РСГВ), *бѣлац* Радимња (Томић), *биѣлац* Стара ЦГ (Пешикан), *биѣлац* Ускоци (Станић), *бјѣлац* Златибор (Миловановић), *бѣлац* / *бијѣлац* (РСА; РМС; ЭССЯ 2: 85), *бѣлац* Војв.

¹⁹ О суф. **-ѣ* в. Sławski 1974: 124–125.

²⁰ М. Пижурница забележио је следеће: „Inventar imena konja je izvanredno siromašan, [...] pokazuje dvije osobenosti: ovdje se odступа od општег принципа да се за имена животиња не узимају антропоними и, друго, сразмјерно је највећа заступљеност турцизама [...] Коњи се осим тога често купују на пазарима, коње је имала војска – то су све предуслови за преузимање имена.“ (Pižurica 1977: 39).

²¹ Псл. **bělīnъ* m. (SP 1: 231 s.v. **bělīnъ*), гради се од **bělъ* + суф. *-īnъ* (о суф. в. Sławski 1974: 120; Vaillant § 1100), у срп. *-ин* (о суф. в. Клајн II, § 1.61).

²² Псл. **bēlošъ* m. / **bēloša* m. и f. (SP 1: 235–236 s.v. *bēlošъ* / *bēloša*; ЭССЯ 2: 74–75 s.v. **bēlošъ*; ЕРСЈ 3: 125 s.v. *белош*), гради се од придева **bělъ* + суф. *-ošъ* / *-oša* (о суф. *-ošъ* в. ЭССЯ 2: 75, Sławski 1974: 78, Vaillant § 1149; о суф. *-oša* в. Sławski 1974: 78, Vaillant § 1150). У слов. језицима у називима животиња о суф. *-oš(a)* в. Клепикова 1974: 60–61. У срп. имамо суф. *-ош* m. (о суф. в. Клајн II, § 1.112), *-оша* f. (id. § 1.113).

²³ Псл. поименичење **bělъсь* m. (SP 1: 241–242 s.v. *bělъсь*; ЭССЯ 2: 85–86 s.v. **bělъсь*; ЕРСЈ 3: 79–80 s.v. *белац*), гради се од придева **bělъ* + суф. *-сь* (о суф. в. Sławski 1974: 99–101, Vaillant § 834–837). У срп. имамо суф. *-(а)ц* m. (о суф. в. Клајн II, § 1.24).

(РСГВ), име: *Бѣлац* Јавор (Шћепановић 2000), Горњи Страњани (Петровић 2007);

- Псл. *bělantъ adj. (в. нап. 10) – називи: *б(ј)ѣлан / бјѣлѧн* Натовари ... дјевојка за се на бјелана НПрип. Бос.; НП (RJA; PCA), *бѣлѧн* м. Поцерина (PCA; SP 1: 243).

II 2. Кобиле беле длаке:

- Псл. *běla adj. (в. нап. 11) – поименичени називи од придева: *бѣла* f. Вршац (РСГВ), *бѣла* Радимња (Томић), *бјѣла* Ускоци (Станић), имена: *Бѣла* Ровци (Пижурица 1971)²⁴, *Бјѣла* Ускоци (Станић);
- Псл. *bělavъ adj. (в. нап. 7) – назив: *белѧва* f. Јасеново (РСГВ), име: *Бјѣлава* Љештанско (Тешић);
- Псл. *bělica f. (в. нап. 12) – назив: *б(ј)ѣлица* f. (PCA);
- Псл. **běliša / *běl'ušā* f. (в. нап. 17) – називи: *б(ј)ѣлуша* f. (PCA), *бѣлуша* Срем (РСГВ), уп. чеш. *belouš* м., слч. *beluš*, глуж. *běluš* (SP 1: 235–236; ЭССЯ 1: 78);
- Псл. *bělъka f. (в. нап. 18) – назив: *б(ј)ѣлка / бѣјелка* f. (PCA), уп. чеш. дијал. *bělka* (SP 1: 239; ЭССЯ 2: 81–82).

III НАЗИВИ И ИМЕНА ЗА *OVIS ARIES*²⁵:

III 1. Овце беле боје вуне:

- Псл. *běla adj. (в. нап. 11) – поименичени називи од придева: *бѣла* f. Војв. (РСГВ), *бѣла* Радимња (Томић), имена: *Бѣла* Ускоци (Станић), *бела* овца беле главе Ровци (Пижурица 1971), в. нап. 24, *Бѣлѧ* Љештанско (Тешић), Горњи Страњани (Петровић 2007), беле овце без белега Јавор (Шћепановић 2000), *Бѣла* Лозан (Јоцић), уп. буг. *бела* (Клепикова 1974: 63);
- Псл. *bělavъ adj. (в. нап. 7) – назив: *бѣлава* f. Опово (РСГВ), уп. буг. дијал. зап. *Белава* име (SP 1: 228–229);
- Псл. *bělěsъ adj.²⁶ – назив: *бјѣљеша* f. (PCA; ЭССЯ 2: 63), уп. ЕРСЈ 3: 150 s.v. *бео*;

²⁴ Пижурица у свом раду коментарише име овце и кобиле *Бѣла*, констатујући да је мотив неспоран „Medutim, *bijel* ne spada u onu usku listu leksema koje su i na ovom, i širem jekavskom terenu, poznate u ekavskom obliku. Prema tome morali bismo pretpostaviti drugu, vjerovatno, stranu osnovu (možda u vezi sa lat. *belus* 'lijep' ?) ili, što je znatno izvesnije, strano posredstvo u izgovoru naše riječi. Moglo bi se, eventualno, računati sa vlaško-romanskim izgovorom našeg starog vokala 'jat'.“ (Pižurica 1977: 31, 36).

²⁵ Боја главе односно њеног предњег, голог дела је „далеко најзаступљенији мотив за именовање оваца пошто боја вуне не може бити битно разликовно обележје, јер се појављују у основи само две боје – бела и црна, као и због већег броја грла са истим основним обележјем“ (Пижурица 1971: 168).

²⁶ Палатализована варијанта *bělěsъ adj. (SP 1: 228 s.v. *bělěsъ: běl'asъ: bělěsъ*; ЭССЯ 2: 63–64 s.v. *bělesъь; ЕРСЈ 3: 360 s.v. *бјелас*), гради се од придева *bělъ + суф. -es- (о суф. Slawski 1976: 33; о суф. -ešъ, -eša в. Vaillant § 1147). У срп. имамо суф. -еш м. (о суф. в. Клајн II, § 1.51), суф. -еша м. и f. (id. § 1.52).

- Псл. **bělica* f. (в. нап. 12) – називи: *б(ј)ѐлица* f.: Овцама се дају ... имена: жујка, гаља ... белица (РСА), (RJA; РМС; SP 1: 230), *белѝца* Косово (Елезовић; ЭССЯ 2: 64), Чумић (Грковић), *бѐлица* „белоглава овца“ Срем (РСГВ), *белѝца*: Имам пѐт овце, двѐ белѝце и трѝ црнѐ Тимок (Динић I, III), Лозан (Јоцић), „бела овца беле губице“ Црна Река (Марковић), имена: *Бѐлица* Венчане, Аранђеловац (Реметић), Драгачево (Ђукановић), Горњи Страњани (Петровић 2007), име беле овце, без белега Јавор (Шћепановић 2000), *Бјѐлица / Бјелѝца* Љештанско (Тешић), *Белѝца* (Богдановић 1979), Лозан (Јоцић), уп. мак. *белица*, буг. *белица*, слн. *belica*, чеш. дијал. *bělíce*, слч. *belica*, дијал. *bel'icä*, пољ. дијал. *bielica* (SP 1: 229–230; ЭССЯ 2: 64–65);
- Псл. **bělojъka* f. (в. нап. 13) – назив: *б(ј)ѐлѝјка* f. (РСА);
- Псл. **běl(j)uga* f. (в. нап. 14) – назив: *б(ј)ѐлуга* f. Лика (РСА);
- Псл. **běluša* f. (в. нап. 17) – називи: *б(ј)ѐлуша* f. Пирот, ЦГ (РСА), *бѐлуша* Мали Радинци (РСГВ), *белуша* Пирот (Живковић), Врање (Златановић), Тимок (Динић III), *билуша* „овца, која нема црне тачке на глави“ Водице, Истра (Skok 1: 153), име *Белуша* Тимок (Динић III), уп. мак. *белуша*, укр. *biluša*, *біл'уша* име (SP 1: 235–236; ЭССЯ 1: 78; Клепикова 1974: 61);
- Псл. **bělъka* f. (в. нап. 18) – називи: *б(ј)ѐлка / бѝјелка* f. (РСА), *бѐлка* Војв. (РСГВ), „сасвим бела овца без белеге“ Мачва (Лазић), *белка* Лозан (Јоцић), *бѐлка* Каменица код Ниша (Јовановић), Врање (Златановић), *бѐлка* (Богдановић 1979), *бѐлка / бѝјелка* Скоп. ЦГ (РСА; ЭССЯ 2: 81–82), имена: *Бѐлка* (Богдановић 1979), *Бѐлка* Лозан (Јоцић), уп. буг. дијал. *бáлка* (SP 1: 239; ЭССЯ 2: 81–82).

III 1. а. Сложенице:

- Псл. **bělogolvъ* adj.²⁷ – поименичени назив: *б(ј)ѐлоглава / бјѐлоглава* f. „овца беле главе“ (РСА);
- Псл. **bělookъ(jъ)* adj.²⁸ – поименичени назив са десемантизованим другим чланом: *б(ј)ѐлка* f. „овца беле боје“ ЦГ, Ужице (РСА)²⁹;
- Псл. **běloreръ* adj.³⁰ – поименичени назив: *б(ј)ѐлорѐпа / бјѐлорѐпа* f. „овца бела репа“ Доброљупци (РСА).

III 2. Овнови беле боје вуне:

- Псл. **bělinъ* m. (в. нап. 21) – назив: *бјѐлин* m. Врховине (РСА), уп. ЕРСЈ 3: 149 s.v. *бео*;

²⁷ Псл. **bělogolvъ* adj. гради се од придева **bělъ* и именице **golva* (SP 1: 233 s.v. **bělogolvъ*; ЭССЯ 2: 69–70 s.v. **bělogolvъ(jъ)*; ЕРСЈ 3: 115–116 s.v. *белоглав*).

²⁸ Псл. **bělookъ(jъ)* adj. гради се од придева **bělъ* и именице **oko* (ЭССЯ 2: 72 s.v. **bělookъ(jъ)*; ЕРСЈ 3: 122 s.v. *белоок*).

²⁹ Уп. *бѐлѝлка* m. и f. „особа или живинче са израженом, великом боњачом“: Штá си исколачио на мене, бѐлѝлка једна! Ускоци (Станић).

³⁰ Псл. **běloreръ* adj. гради се од придева **bělъ* и именице **реръ* (ЭССЯ 2: 73 s.v. **běloreръ*).

- Псл. **bělon'a* т. (в. нап. 8) – називи: *белоња* т. Тимок (Динић III), *би'елдња* Стара ЦГ (Пешикан), име: *Белоња* Тимок (Динић III);
- Псл. *bělъкъ т. (в. нап. 9) – назив: *бѣлко* / *бијѣлко* т. Хрв. (РСА);
- Псл. *bělъсь т. (в. нап. 23) – назив: *бѣлац* / *бијѣлац* т. Хрв. (РСА);
- Псл. **běl'анъ* adj. (в. нап. 10) – називи: *бѣлѣн* Опово (РСГВ), *бѣлѣн* т. Хрв. Крајина (РСА).

III 3. Јагњад беле боје вуне:

- Псл. *bělъкъ т. (в. нап. 9) – назив: *бѣлче* п. Врање (Златановић), в. I 3.

IV НАЗИВИ И ИМЕНА ЗА *CAPRA HIRCUS*:

IV 1. Козе беле длаке, кострети:

- Псл. *běla adj. (в. нап. 11) – поименичена имена од придева: *Бѣла* f. Ускоци (Станић), *Бѣлѣ* Јавор (Шћепановић 2000), *Бјѣла* ист. Херц. (Самарцић 1997);
- Псл. *bělěсь adj. (в. нап. 26) – називи: *бјѣлеша* f. Слав. (РСА; ЭССЯ 2: 63), *бјѣлеша* Лика (Ајџановић), *бјѣлеша* (РСА), уп. ЕРСЈ 3: 149–150 s.v. *бео*;
- Псл. *bělīca f. (в. нап. 12) – име: *Б(ј)ѣлица* Јавор (Шћепановић 2000), уп. слн. *belīca* (SP 1: 229–230; ЭССЯ 2: 64–65; Клепикова 1974: 59–60);
- Псл. *běloša f. и т. (в. нап. 22) – називи: *б(ј)ѣлоша* f. Пољаница, Хрв. (РСА), *бѣлоша* Тимок (Динић III), *бјѣлоша* (РСА), име: *Бѣлоша* Тимок (Динић III);
- Псл. *běliša f. (в. нап. 17) – називи: *б(ј)ѣлуша* f. ЦГ, Босна (РСА), *белуша* Тимок (Динић III), име: *Белуша* Тимок (Динић III), уп. буг. *белуша*, дијал. *бѣлуша* име, рус. дијал. *белушка* (SP 1: 235–236; ЭССЯ 1: 78);
- Псл. *bělъка f. (в. нап. 18) – називи: *б(ј)ѣлка* / *бјѣлка* f. Херц. (РСА), *бѣлка* (Богдановић 1979), имена: *Бѣлка* Јавор (Шћепановић 2000), *Бѣлка* (Богдановић 1979), *Белка* ист. Херц. (Самарцић 1997).

IV 1. а. Сложенице:

- Псл. *bělogolvъ adj. (в. нап. 27) – поименичени назив: *б(ј)елоглава* / *бјѣлоглава* f. „коза беле главе“ (РСА).

IV 2. Јарчеви беле длаке, кострети:

- Псл. **bělon'a* т. (в. нап. 8) – назив: *белоња* / *бијѣлоња* т.: Јарац беле боје зове се белоњом Сирин. Жупа (РСА);
- Псл. *běloшь т. (в. нап. 22) – назив: *б(ј)ѣлош* т. Хрв. (РСА; SP 1: 236);
- Псл. *bělantъ adj. (в. нап. 10) – назив: *б(ј)ѣлан* / *бјѣлѣн* т. (РСА; SP 1: 243).

IV 2. а. Сложенице:

- Псл. **bělogolvъ* adj. (в. нап. 27) – поименичени назив: *б(ј)елоглав* м. „белоглави јарац“ (РСА).

IV 3. Јарићи беле длаке:

- Псл. **bělъkъ* м. (в. нап. 9) – назив: *бѣлче* п. Сирин. Жупа (РСА), в. I 3.

V НАЗИВИ И ИМЕНА ЗА *SUS*:

V 1. Вепрови беле боје:

- Псл. **bělinъ* м. (в. нап. 21) – назив: *бјѣлин* м. Банија (РСА), уп. ЕРСЈ 3: 149 s.v. *бео*;
- Псл. **bělon'a* м. (в. нап. 8) – назив: *бѣлоња* м. „бео нераст, вепар за приплод“ Срем (РСГВ);
- Псл. **bělošъ* м. (в. нап. 22) – назив: *бѣлош* м. Драгачево (Ђукановић);
- Псл. **běl(j)ugъ* м. (в. нап. 14) – називи: *б(ј)ѣлѹг* м. (Вук; РЈА; РСА; РМС; Skok 1:153; SP 1: 237; ЭССЯ 2: 77), *б(ј)ѣлѹг* Хрв., Слав. (РСА; ЭССЯ 2: 77), име: *Б(ј)ѣлѹг* (РСА), уп. слн. *béloga* „бела свиња“, *belúg* „бео вепар“ (SP 1: 237; ЭССЯ 2: 77);
- Псл. **bělušъ* м. (в. нап. 17) – назив: *б(ј)ѣлѹш* м. Срем (РСА);
- Псл. **bělakъ* м.³¹ – назив: *бјѣлак* м. (РСА; SP 1: 242), имена: *Бјѣлак* (РСА; SP 1: 242), *Б(ј)ѣлак* Јавор (Шћепановић 2000);
- Псл. **bělatъ* adj. (в. нап. 10) – назив: *б(ј)ѣлан / бјѣлѧн* м. Доброљупци (РСА).

V 2. Крмаче беле боје:

- Псл. **běla* adj. (в. нап. 11) – поименичени називи од придева: *бѣла* f. Војв. (РСГВ), *бѣла* Радимња (Томић);
- Псл. **bělica* f. (в. нап. 12) – назив: *б(ј)ѣлица* f. (РСА);
- Псл. **běl(j)uga* f. (в. нап. 14) – називи: *б(ј)ѣлуга* f. Поцерина (Вук; РЈА; РСА; Skok 1:153; SP 1: 237; ЭССЯ 2: 77), *бјѣлѹга* (Skok 1: 153; ЭССЯ 2: 77), име: *Б(ј)ѣлуга* (РСА);
- Псл. **bělъka* f. (в. нап. 19) – назив: *б(ј)ѣлка / бѣјелка* f. (РСА).

³¹ Псл. **běl'akъ / *bělakъ* м. (SP 1: 242–243 s.v. *běl'akъ: bělakъ*; ЕРСЈ 3:76 s.v. *бѣлак'*), гради се од придева **bělъ* + суф. -'акъ (о суф. в. Sławski 1974: 89–90; о суф. -акъ в. Vaillant § 861–863). У срп. имамо суф. -ѧк (о суф. в. Клајн II, § 1.10).

VI НАЗИВИ И ИМЕНА ЗА *CANIS FAMILIARIS*:

VI 1. Пси беле длаке:

- Псл. *bělъ adj. (в. нап. 11) – поименичено име од придева: *Бѣлї* т. Јавор (Шћепановић 2000: 615), уп. буг. *бело* име, пољ. *Biela* име (Клепикова 1974: 63);
- Псл. *bělīnъ т. (в. нап. 21) – назив: *бјѣлїн* Лика (РСА), уп. ЕРСЈ 3: 149 s.v. *бео*;
- Псл. *bělъкъ т. (в. нап. 9) – називи: *б(ј)ѣлко* / *бијѣлко* т. Ћукцима се каже: хектор, шарко, бјелко, цигањ Варош (РСА), *бѣлко* / *бијѣлко* Доброљупци (РСА), уп. рус. *Белько* име, укр. *білко*, слч. *belko*, пољ. *Bielko* име (Клепикова 1974: 62).

VI 2. Кује беле длаке:

- Псл. *běla adj. (в. нап. 11) – поименичени назив од придева: *бјѣла* ф. Ускоци (Станић), имена: *Бјѣла* Ускоци (Станић), *Бѣлā* / *Бїјелā* Зашао као Бијела по пазару НПОсл (Вук; РЈА; РСА; РМС);
- Псл. *bělavъ adj. (в. нап. 7) – име: *Бѣлава* ф. Јавор (Шћепановић 2000);
- Псл. *bělъка f. (в. нап. 19) – називи: *б(ј)ѣлка* / *бијѣлка* ф. Срем (РСА), *бѣлка* Војв. (РСГВ), *бѣлка* Тимок (Динић II, III), имена: *Бѣлка* Јавор (Шћепановић 2000), *Бѣлка*: Наша е Бѣлка млого паметна кучица Тимок (Динић II, III).

VII НАЗИВИ И ИМЕНА ЗА *FELIS DOMESTICA*:

VII 1. Мачке беле боје:

- Псл. *bělīca f. (в. нап. 12) – назив: *б(ј)ѣлица* ф. (РСА);
- Псл. *běl(j)uga f. (в. нап. 14) – назив: *б(ј)ѣлуга* ф. (РСА);
- Псл. *bělъка f. (в. нап. 18) – називи: *б(ј)ѣлка* / *бијѣлка* ф. (РСА), *бѣлка* „сасвим бела мачка без белеге“: Бдље вдлѣм бѣлке, црне мачке су ко вѣштице Мачва (Лазих).

VII 2. Мачори беле боје:

- Псл. *bělъкъ т. (в. нап. 9) – назив: *б(ј)ѣлко* / *бијѣлко* т. Хрв. (РСА).

VIII НАЗИВИ И ИМЕНА ЗА *GALLUS*:

VIII 1. Кокошке бела перја:

- Псл. **běla* adj. (в. нап. 11) – поименичено име од придева: *Бѣлā* f. Јавор (Шћепановић 2000);
- Псл. **bělojьka* f. (в. нап. 13) – назив: *бјѣлоја* f. (РСА)³²;
- Псл. **běl(j)uga* f. (в. нап. 14) – назив: *б(ј)ѣлуга* f. (РСА);
- Псл. **běluša* / **běl'ušā* f. (в. нап. 17) – називи: *бјелуша* f. Лика (Skok 1:153), *бјѣлуша* Ријека (RJA; РСА);
- Псл. **bělьka* f. (в. нап. 19) – називи: *б(ј)ѣлка* / *бѣјелка* f. (Вук; RJA; РСА; Skok 1: 153; ЭССЯ 2: 81–82), *бѣлка* „сасвим бела кокошка без белеге“ Мачва (Лазих), Косово (Елезовић; ЭССЯ 2: 81–82), Чумих (Грковић), *бѣлка* Призрен (Чемерикић), Радимња (Томић), *бѣјелка* Поткозарје (Далмација), *бљѣлка* Ускоци (Станић), *бѣѣлка* Комарница (РСА), икавизам са променом *л у о*, имена: *Б(ј)ѣлка*, *Бѣјѣлка* Јавор (Шћепановић 2000), *Бљѣлка* Ускоци (Станић).

VIII 1. а. Сложенице:

- Псл. **bělogolvъ* adj. (в. нап. 27) – поименичени назив: *б(ј)елѣглава* / *бјѣлоглава* f. „кокош беле главе“ (РСА).

VIII 2. Петлови бела перја:

- Псл. **bělь* adj. (в. нап. 11) – поименичено име од придева: *Бѣлѣ* m. Јавор (Шћепановић 2000);
- Псл. **bělьсь* m. (в. нап. 23) – назив: *бѣлац* / *бѣјѣлац* m. Хрв. (РСА), име: *Бѣјѣлац* Љештанско (Тешић);
- Псл. **běl'atъ* adj. (в. нап. 10) – назив: *бѣлѣн* m. БиХ (РСА).

IX НАЗИВИ И ИМЕНА ЗА *ANSER DOMESTICUS*:

IX 1. Гуске бела перја:

- Псл. **bělica* f. (в. нап. 12) – назив: *б(ј)ѣлица* f. (РСА);
- Псл. **bělьka* f. (в. нап. 18) – назив: *б(ј)ѣлка* / *бѣјелка* f. (РСА).

³² „Усамљени облик *бјѣлоја* ‘бела кокош’ (РСА) поткрепљивао би Трубачовљево тумачење (ЭССЯ 2:71) према коме је псл. **bělojьka* изведено ретким формантом *-oj-*, накнадно проширеним суфиксом *-ьka*, као **děvoja*, **děvojьka*“, в. ЕРСЈ 3: 119 s.v. *белојка*.

IX 1. а. Сложенице:

- Псл. *bělogolvъ adj. (в. нап. 27) – поименичени назив: б(ј)елоглава / бјѣлоглава f. „гуска беле главе“ (РСА).

IX 2. Гусани бела перја:

- Псл. *bělъсь m. (в. нап. 23) – назив: бѣлац / бијѣлац m. Хрв. (РСА).

X НАЗИВИ И ИМЕНА ЗА *MALEAGRIS GALLOPAVO*:**X 1. Ћурке беле боје:**

- Псл. *bělъka f. (в. нап. 18) – назив: б(ј)ѣлка / бијѣлка f. (РСА).

X 2. Ћурани беле боје:

- Псл. *bělъсь m. (в. нап. 23) – назив: бѣлац / бијѣлац m. Хрв. (РСА).

XI НАЗИВИ И ИМЕНА ЗА *ANAS*:

Патке бела перја:

- Псл. *bělъca f. (в. нап. 12) – назив: б(ј)ѣлица f. (РСА);
- Псл. *bělъka f. (в. нап. 18) – називи: б(ј)ѣлка / бијѣлка f. (РСА).

ЗАКЉУЧАК

У основи анализираних назива и имена налази се придев *бео* који детерминише светлу боју длаке, руна или перја домаће животиње. На ту придевску основу додати су суфикси, од којих има који се користе за готово све врсте животиња, као и тих који су карактеристични за одређене врсте. Најфреквентнији суфикси за мушки род су: *-ко* (во, коњ, ован, пас, мачор), *-ан/-ѧн* (во, коњ, ован, јарац, вепар, петао), *-(а)ц* (коњ, ован, петао, гусан, ћуран), *-оња* (во, ован, јарац, вепар), *-ин* (коњ, ован, вепар, пас), *-ош* (коњ, јарац, вепар) итд. Најчешћи суфикси за женски род су: *-ка* (све), *-ица* (крава, овца, коза, мачка, патка), *-уга* (крава, овца, крмача, мачка, кокошка), *-уша* (крава, кобила, овца, коза, кокошка), *-ава* (крава, кобила, овца, куја) итд. Код сложеница први део је придевски (бела боја) и детерминише онај део тела на који се указује другим делом сложенице (глава, око, реп). Ове сложенице се код нас граде супстантивизацијом. Том врстом творбе граде се и називи и имена скоро свих животиња женског рода (осим мачке, гуске ћурке и патке), док за мушки род имамо само пример код коња. Такође треба поменути и то да је део суфиксалних

изведеница настао хипокористичном творбом из синтагми типа *бела овца* или *белоруна овца* – *белка*, *белица*. Из овог рада видимо да је употреба суфикса код назива и имена домаћих животиња разноврсна.

По речима М. Пижурице „Zoonimi motivisani bojom i njihovim kombinacijama pokazuju potpunu dominaciju narodnih, slovenskih imena. Odstupanja su rijetka, ali vrlo indikativna.“ (Pižurica 1977: 45). Овим радом приказали смо мали део богате зоолошке, сточарске терминологије мотивисане белом бојом.

ИЗВОРИ

- Ајдановић** – М. Ајдановић: Прилог проучавању лексике северозападне Лике, ППЈ 33/2002, 199–257.
- Вујичић** – М. Вујичић: *Рјечник говора Прошћења (код Мојковца)*, Подгорица 1995. (Посебна издања ЦАНУ књ. 29, Одјелјење умјетности књ. 6).
- Вук** – В. Стефановић Карацић: *Српски рјечник*, Београд 1898³.
- Грковић** – Ј. Грковић: Прилог познавању дијалекатске лексике Шумадије (из лексике Чумића), ППЈ 18/1982, 125–153.
- Далмација** – С. Далмација: *Рјечник говора Поткозарја*, Бања Лука 2004.
- Динић I** – Ј. Динић: Речник тимочког говора, СДЗБ 34/1988, 7–335.
- Динић II** – Ј. Динић: Речник тимочког говора (други додатак), СДЗБ 38/1992, 379–586.
- Динић III** – Ј. Динић: *Тимочки дијалекатски речник*, Институт за српски језик, Монографије 4, Београд 2008.
- Ђукановић** – П. Ђукановић: Говор Драгачева, СДЗБ 41/1995, 1–240 (речник 177–220).
- Елезовић** – Г. Елезовић: *Речник косовско-метохијског дијалекта*, I СДЗБ 4/1932, II СДЗБ 6/1935.
- ЕРСЈ 3** – *Етимолошки речник српског језика*, 3, БЕ–БЈ, Београд 2008.
- ЭССЯ** – *Этимологический словарь славянских языков*, под ред. О. Н. Трубачева, Москва 1974–.
- Живковић** – Н. Живковић: *Речник пиротског говора*, Пирот 1987.
- Златановић** – М. Златановић: *Речник говора јужне Србије*, Врање 1998.
- Јовановић** – В. Јовановић: Речник села Каменица код Ниша, СДЗБ 51/2004, 313–688.
- Јоцић** – Д. Јоцић: *Сточарска лексика села Лозана*, Сврљиг 2005. (речник 57–105).
- Лазич** – А. Лазич: *Грађа за речник говора Мачве*, Културни центар, Шабац 2008.
- Марковић** – М. Марковић: Речник народног говора у Црној Реци, СДЗБ 32/1986, 245–500.
- Миловановић** – Е. Миловановић: Прилог познавању лексике Златибора, ППЈ 19/1983, 13–70.

- Пешикан** – М. Пешикан: *Староцрногорски средњокатунски и љешански говори*, СДЗБ 15/1965 (речник 220–294).
- ППЈ** – *Прилози проучавању језика*, Нови Сад.
- Реметић** – С. Реметић: *Шумадија* (збирка речи у рукопису).
- RJA** – *Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika JAZU I–XXIII*, Zagreb 1880–1976.
- РМС** – *Речник српскохрватскога књижевног језика 1–6*, изд. Матица српска – Матица хрватска, Нови Сад – Загреб 1967–1976.
- РСА** – *Речник српскохрватског књижевног и народног језика*, Београд 1959.
- РСГВ** – *Речник српских говора Војводине*, Нови Сад 2000.
- СДЗБ** – *Српски дијалектолошки зборник*, Београд.
- СЈ** – *Српски језик*, Београд.
- Skok** – Р. Skok: *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika I–IV*, Zagreb 1971–1974.
- SP** – *Słownik prasłowiański*, pod. red. F. Sławskiego, Wrocław tc. 1974.
- Станић** – М. Станић: *Ускочки речник 1–2*, Београд 1990–1991.
- Суботић** – Ј. Суботић: Називи за стоку, опрему и сточарске производе у говору Кривошија, ППЈ 8/1972, 145–160.
- Тешић** – М. Тешић: Говор Љештанског, СДЗБ 22/1977, 159–328 (речник 259–297).
- Томић** – М. Томић: Речник радимског говора, СДЗБ 35/1989, 3–174.
- Чемерикић** – Д. Чемерикић: збирка речи из Призрена (грађа РСА).

ЛИТЕРАТУРА

- Богдановић 1979** – Н. Богдановић: Називи и имена брава у околини Сврљига, Ономастолошки прилози I, Београд, 155–165.
- Vaillant** – А. Vaillant: *Grammaire comparee des langues slaves IV*, Lyon / Paris 1974.
- Жугић 2004** – Р. Жугић: Мотивисаност зоонима и њихов однос према личним надимцима и личним именима, ЈФ LX, Београд, 177–192.
- Зайцева 1972** – С. Зайцева: Названия овцы в штокавских говорах сербско-хрватског језика, ППЈ 8, Нови Сад, 133–144.
- Клајн** – И. Клајн: *Творба речи у савременом српском језику II*, Београд 2003.
- Клепикова 1974** – Г. П. Клепикова: *Славянская пастушеская терминология*, Москва.
- Петровић 2007** – В. Петровић: Зоонимски систем Горњих Страњана (код Пријепоља), Шездесет година Института за српски језик, зборник радова II, Београд, 129–137.
- Пижурица 1971** – М. Пижурица: Из ономастике Роваца. Имена домаћих животиња, ППЈ 7, Нови Сад, 167–185.
- Pižurica 1977** – М. Pižurica: Воје u zoonimiji. Savjetovanje o terminologijama narodne materijalne i duhovne kulture, posebna izdanja knj. XXXI, Odeljenje društvenih nauka, knj. 5 (poseban otisak), ANUBiH, Sarajevo, 29–45.

- Самарцић 1997** – Т. Самарцић: Источнохерцеговачка зоонимија у светлу српске зоонимије, Језичке мене и живот речи, у редакцији Михаила Шћепановића. Истраживачка станица Петница, св. 40, Огледи из лингвистике, Ваљево, 59–77.
- Ślawski 1974** – F. Ślawski: *Zarys słowotwórstwa prasłowiańskiego* [1], *Słownik prasłowiański* 1974, 43–141.
- Ślawski 1976** – F. Ślawski: *Zarys słowotwórstwa prasłowiańskiego* [2], *Słownik prasłowiański* 1976, 14–60.
- СлДрев** – *Славянские древности. Этнолингвистический словарь*, I–V, Москва 1995.
- Шћепановић 1998** – М. Шћепановић: Трансонимизација и номиналне категорије, *CJ III/1–2*, Београд, 321–326.
- Шћепановић 2000** – М. Шћепановић: Зоонимија подјаворских села I. (Питање термина. Приступ класификацији. Зоонимија.), *CJ V/1–2*, Београд, 595–622.
- Шћепановић 2002** – М. Шћепановић: *Зооним* као ономастички термин, *CJ VII/1–2*, Београд, 321–326.

Елена Јанкович

НАЗВАНИЯ И ИМЕНА ДОМАШНИХ ЖИВОТНЫХ ОТ ПРАСЛОВЯНСКОГО КОРНЯ
*BĚL- В СЕРБСКОМ ЯЗЫКЕ

Резюме

В настоящей работе семантическом анализом представляются одиннадцать групп имён и названий домашних животных. Основное внимание посвящается словообразованию от прасловянского имени прилагательного *bělъ в сербском языке, но автор не включил новые производные слова. Материал был эксцерпированный из разных источников сербского языка, дополненный с словами из других славянских языков.